WIKIPÉDIA

Nynorsk

Nynorsk (ˈnyːnɔʂk) alebo zriedkavo **nová nórčina** či **novonórčina** je jeden z dvoch oficiálnych spisovných variantov nórčiny, druhým je bokmål. Štandardný jazyk vytvoril Ivar Aasen uprostred 19. storočia a poskytol tak nórsku alternatívu k dánčine, ktorou sa obyčajne písalo v tom čase v Nórsku. Nynorsk patrí spolu s islandčinou a faerčinou medzi západné severogermánske jazyky.

27 % nórskych samospráv udáva nynorsk ako svoj oficiálny jazykový tvar, čo je okolo 12 % nórskej populácie. Nynorsk je hlavným jazykovým tvarom štyroch okresov: Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane a Møre og Romsdal, ktoré spolu tvoria región Západné Nórsko.[1]

Nynorsk (Nynorsk)	
Štáty	Nórsko (4,8 milióna obyv.) USA (80 000 obyv.) Dánsko (15 000 obyv.) Kanada (10 000 obyv.)
Región	Nórske kráľovstvo, Severské štáty, Severná Dakota, Južná Dakota, Minnesota, Wisconsin
Počet hovoriacich	5 miliónov Nórov
Klasifikácia	Indoeurópske jazyky ▪ Germánske jazyky ▪ Severogermánske jazyky ▪ Nórčina
Písmo	latinka (Nórska abeceda)
Postavenie	
Úradný jazyk	Nórsko Severská rada
Regulátor	Nórska jazyková rada (Bokmål a Nynorsk) Nórska akadémia pre jazyk a literatúru (Riksmål)
Jazykové kódy	
ISO 639-1	no – Nórčina nb – Bokmål nn – Nynorsk
ISO 639-2	nor – Nórčina nob – Bokmål nno – Nynorsk
ISO 639-3	nor – Nórčina nob – Bokmål nno – Nynorsk
SIL	NNO

Dejiny

Ivar Aasen – jeho zásadné diela sa stali základom kodifikácie jazyka *nynorsk*.

Špecifická jazyková situácia v Nórsku je dôsledkom historického vývoja. Od roku 1397, kedy prešlo Nórsko pod dánsku nadvládu, sa hlavným jazykom Nórska stala príbuzná dánčina, ktorá postupne vytlačila nórčinu zo všetkých oblastí úradného konania. V mestách vznikali nárečia, v ktorých prevažovala dánska slovná zásoba a morfológia a zároveň nórska fonetika a syntax. Na vidieku sa však hovorilo nárečiami, ktoré boli výsledkom vývoja starej nórčiny.

Dánčina sa používala až do krátkeho osamostatnenia a pripojenia Nórska ku Švédsku v roku 1814. V tom období vznikli dva hlavné myšlienkové prúdy, ktorých cieľom bolo vytvorenie spisovného nórskeho jazyka. Jeden z týchto smerov vychádzal z nárečia vidieckeho obyvateľstva, z ktorých bol neskôr vytvorený landsmål – dnešná nová nórčina. Druhý smer rozvíjal jazyk dánsko-nórsky, ktorý bol používaný ako úradný.

Základy landsmålu (vtedajším pravopisom *landsmaal*) vytvoril lingvista-samouk Ivar Aasen. Jeho zásadné práce sú *Det norske Folkesprogs Grammatik* (1848; Gramatika nórskych nárečí) *Ordbog over det norske Folkesprog* (1850; Slovník nórskych nárečí). Na základe svojich výskumov nórskych nárečí tak vytvoril jazykovú normu. Jazyková otázka sa predovšetkým v 70. rkoch stala predmetom politického boja. Ako druhý úradný jazyk bol landsmål uznaný nórskym parlamentom v roku 1885 – po víťazstve ľavicovej strany Venstre Johana Sverdrupa vo voľbách v roku 1882. Od roku 1892 je vyučovaný v školách.

Wikipédia	
Adresa	nn.wikipedia.org (https://nn.wikipedia.org)
Pomenovanie	Wikipedia, det frie oppslagsverket
Pozri aj: Jazyk – Zoznam jazykov	
Jazykový portál	

Počas 20. storočia bol spisovný štandard landsmålu niekoľkokrát reformovaný. V roku 1917 bolo zavedené používanie písmena *å* (vysl. ako [ɔ, ɔː] miesto pôvodného digrafu *aa*. V roku 1929 bol landsmål premenovaný na nynorsk (nová nórčina). Reformy z roku 1917 a najmä 1938 zaviedli používanie hlavných a vedľajších tvarov slov. Cieľom bolo zblíženie s bokmålom a východonórskymi nárečiami – pôvodný štandard vychádzal z nárečí používaných v Západnom Nórsku. Zblíženie bokmålu a novej nórčiny malo viesť k vytvoreniu jednotnej obecnej nórčiny (*samnorsk*). Proti týmto snahám sa však postavil v 50. rokoch silný odpor, najmä na strane používateľov bokmålu. Od tejto myšlienky bolo nakoniec počas 70. rokov upustené. V roku 1959 bola zavedená tzv. učebnicová norma, ktorá určila, ktoré tvary sa smú používať v školských učebniciach. Odvodené zmeny pravopisu boli vykonané aj v ďalších rokoch, posledná reforma je z roku 2005.

Referencie

1. *Språkstatistikk – nokre nøkkeltal for norsk* [online]. [Cit. 2007-09-12]. Dostupné online.

Tento článok je čiastočný alebo úplný preklad článkov Nynorsk (https://en.wikipedia.org/wiki/Nynorsk?oldid=465652643) na anglickej Wikipédii a Nynorsk (https://cs.wikipedia.org/wiki/Nynorsk?oldid=753259) na českej Wikipédii.

Externé odkazy

- VIKØR, Lars S. *Rettskrivingsreformer* [online]. Oslo : Språkrådet, [cit. 2008-01-21]. Dostupné online. (Nórsky)
- VIKØR, Lars S. *Utviklinga i nynorsk 1950–2000* [online]. Oslo : Språkrådet, [cit. 2008-02-05]. Dostupné online. (Nórsky)
- *Rettskrivningsendringer fra 1. juli 2005* [online]. Oslo : Språkrådet, 23. máj 2005, [cit. 2008-01-21]. Dostupné online. (Nórsky)

z · d · u (https://sk.wikipedia.org/w/index.php?title=%C5%A0abl%C3%B3na:Germ%C3%A1nske_jazyky&action=edit)

Germánske jazyky	
Západogermánske jazyky	afrikánčina · angličtina · dolná nemčina · frízština · jidiš · luxemburčina · nemčina · holandčina
Severogermánske jazyky	dánčina · faerčina · islandčina · nórčina (nynorsk) · švédčina
Východogermánske jazyky	gótčina · vandalčina